

การใช้ทรัพยากรร่วมกันในคูเวต *

พงศ์ศักดิ์ สังขภิญญา **

สาระสังเขป

สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ส่งผลให้วิชาชีพสารสนเทศต้องเผชิญหน้ากับการให้คำจำกัดความใหม่ของห้องสมุด ทั้งทางด้านแนวความคิดและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แนวโน้มล่าสุดก็คือคำจำกัดความใหม่ของห้องสมุดที่เปรียบเสมือนผู้จัดเตรียมสารสนเทศ บทความนี้เป็นการบรรยายถึงความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับทัศนคติของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะกรณีที่สามารถเป็นไปได้ในคูเวต จากตัวอย่างที่เป็นทรัพยากรทางด้านการวิจัย 2 แห่ง ซึ่งเป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสารสนเทศของประเทศ คือ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยคูเวต และศูนย์สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Scientific and Technical Information Center / NISSTIC) ซึ่งห้องสมุดทั้ง 2 แห่งมีงบประมาณและการบริการที่สามารถพัฒนาให้เป็นสถาบันนำร่องในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

* ถอดความจาก Alqudsi - Ghabra , Taghreed. (1999). Resource sharing viability in Kuwait. The International Information & Library Review. 31,3 : 145-156.

** อาจารย์โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทนำ

ภาพรวมของห้องสมุดในด้านการจัดเก็บและค้นคืนสารนิเทศที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ และการบริการในรูปแบบเดิม ปัจจุบันถูกท้าทายด้วยแรงกดดันจากเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้เตรียมการด้านสารนิเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ทรัพยากรสารนิเทศด้วยการขยายคำจำกัดความเป็น "การเข้าถึง" การทะลักรทะลายของสารนิเทศและการขยายทักษะของผู้ใช้เป็น "การรู้สารนิเทศ" และความคาดหวังของการบริการที่เพิ่มขึ้นในด้านการแพร่กระจายสารนิเทศที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุป ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิชาชีพสารนิเทศต้องเปลี่ยนบทบาทเดิมของการให้บริการสารนิเทศมาเป็นผู้จัดเตรียมสารนิเทศแทน ซึ่งคำจำกัดความใหม่นี้ส่งผลให้วิชาชีพสารนิเทศต้องการทักษะใหม่ ๆ และเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้จากรูปแบบการให้บริการแบบเดิมเปลี่ยนเป็นการสนับสนุนการให้บริการเข้าถึงสารนิเทศ โดยจัดให้มีการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary loan/ILL) และการส่งมอบเอกสาร (Document delivery/DD) เป็นประเด็นหลักของการพัฒนาทรัพยากรในสภาพปัจจุบันนี้

ในปี ค.ศ. 1994 สมาคมห้องสมุดอเมริกัน ได้ยอมรับว่าการยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสาร สามารถทำให้การพัฒนาทรัพยากรของห้องสมุดเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด เป็นการสนองตอบสภาพทางด้านเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารนิเทศในปัจจุบัน คูเวตเป็นประเทศหนึ่งในคาบสมุทรอาหรับที่มีความร่ำรวยจากการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านน้ำมัน จึงมีกำลังที่จะจัดสร้างห้องสมุดและโครงสร้างพื้นฐานสารนิเทศได้อย่างเต็มที่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยคูเวต และศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ของสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์คูเวต (Kuwait Institute for Scientific Research) จึงเป็นแกนนำด้านทรัพยากรที่ได้รับคำชมเชยในการเข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาดัวยกรณีศึกษา เพื่อที่จะได้มองเห็นภาพทางด้านสถิติของทรัพยากรทางการวิจัย และการวิเคราะห์เกี่ยวกับ ขนาด ขอบเขต และแนวโน้มของห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง ข้อมูลและสถิติที่ได้โดยการสัมภาษณ์และรายงานประจำปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 เพื่อที่จะประเมินถึงแนวปฏิบัติและรูปแบบของการจัดการการวิเคราะห์สถิติด้านการยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสาร เพื่อที่จะหาแนวโน้มด้านการบริการสารนิเทศ พร้อมกับการตอบแบบสอบถามของบรรณารักษ์และบุคลากรห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง ที่ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

กรอบงานทางด้านแนวความคิด

1. ข้อจำกัดด้านการเป็นเจ้าของ

ในศตวรรษนี้สารนิเทศได้มีการผลิตขึ้นมามากมายและกว้างขวางทั่วโลก แต่ในทางกลับกันห้องสมุดกลับมีกำลังจำกัดในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ เนื่องจากงบประมาณลดลงขณะที่วัสดุและทรัพยากรห้องสมุดมีราคาสูงขึ้น แนวทางการจัดซื้อเพื่อการเป็น

เจ้าของจึงเปลี่ยนมาเป็นการเข้าถึงทรัพยากร เพื่อให้บริการห้องสมุดโดยการยืมระหว่างห้องสมุด การส่งมอบเอกสาร และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดจึงต้องเปลี่ยนทัศนคติจากสถานที่เพื่อจัดเก็บสารนิเทศมาเป็นการจัดเตรียมสารสนเทศด้วยการเข้าถึงแทน

ความรวดเร็วในการเข้าถึงความรู้และสารสนเทศ ปัจจุบันได้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในชีวิตประจำวัน และมีผลทำให้ห้องสมุดเริ่มจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาทรัพยากรในรูปแบบเดิมมาสู่การบริการส่งมอบเอกสารที่จะก่อให้เกิดการบริการแบบทันทีทันใด (just in time) มากกว่าที่จะเป็นการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศตามแต่กรณี (just in case) ด้วยเหตุนี้แรงขับของการเข้าถึงจึงมีส่วนต่อการกำหนดแนวทางและการปรับตัวสำหรับการดำเนินงานทางด้านการพัฒนาทรัพยากรของห้องสมุด ก่อให้เกิดความคิดทางด้านสิทธิและเสรีภาพ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงสารสนเทศและการใช้ความรู้ จากสิ่งแวดล้อมใหม่ทางด้านอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ข้อจำกัดด้านการเข้าถึง

การที่ห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ จะเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึง จะต้องมีการจัดการให้เป็นรูปแบบของ "นายหน้าค้าสารสนเทศ" (Information brokers) ด้วยการใช้นโยบายสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งทำให้ห้องสมุดได้เพิ่มศักยภาพในการใช้สารสนเทศ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรู้สึกทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ห้องสมุดเคยมีในอดีตอาจจะต้องสูญเสียไป โดยเฉพาะทางด้านพลังหรืออำนาจของการเป็นเจ้าของทรัพยากรสารสนเทศ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการเข้าถึงประเด็นหนึ่งก็คือค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น ค่าสมัครสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งต่อไปในอนาคตจะมีราคาแพงเพิ่มขึ้น และสามารถใช้ใน ช่วงระยะเวลาสั้น และความไม่แน่นอนของอนาคต

แต่ที่น่าสังเกตก็คือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการสร้างโอกาสที่จะใช้ประโยชน์ของสารสนเทศทั้งหมดที่มีอยู่ทั่วโลกห้องสมุดสามารถใช้ทรัพยากรจากเว็บไซต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตในการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความคิดทางด้านเสรีภาพในการเข้าถึงสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตามการเข้าถึงก็ยังเป็นปรากฏการณ์ที่ยังมากซับซ้อนที่จะต้องคำนึงถึงทางด้าน ค่าใช้จ่าย ความรวดเร็วของเครือข่าย และที่สำคัญคือมาตรฐานที่จะต้องพัฒนาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดมาตรฐานที่จะเป็นเครื่องมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกันหรือรูปแบบการร่วมมืออื่น ๆ โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ต

ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาของห้องสมุดก็คือใช้วิธีการร่วมกันทั้งการเข้าถึงและการเป็นเจ้าของทรัพยากร เพื่อให้บริการสารสนเทศกับผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยร้อยละ 80 ของงบประมาณสำหรับการพัฒนาทรัพยากรด้วยการจัดซื้อเพื่อการเป็นเจ้าของ เนื่องจากมีความต้องการวัสดุอยู่ในระดับสูง และร้อยละ 20 สำหรับการจัดเตรียมการเข้าถึงจากภายนอกห้องสมุดเนื่องจากมีความต้องการระดับปานกลางและต่ำ โดยสร้างข้อตกลงร่วมกันในการใช้ทรัพยากรร่วมกันหรือความร่วมมืออื่น ๆ กับห้องสมุดและหน่วยงานทางด้านสารสนเทศอื่น ๆ

บริบทของคูเวต

ตั้งแต่คูเวตได้รับอิสรภาพตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1961 คูเวตได้เริ่มรณรงค์ด้านการไม่รู้หนังสือให้มีระบบการบังคับการศึกษา พร้อมกับมีนโยบายสร้างห้องสมุดโรงเรียน แต่มาหยุดชะงักอีกครั้งหนึ่งเมื่ออิรักได้บุกคูเวตในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1990 และอีก 8 ปีต่อมาเมื่อคูเวตชนะในสงครามอ่าวเปอร์เซีย คูเวตก็ได้เริ่มดำเนินการก่อตั้งดังต่อไปนี้

1. จัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาและสาธารณสุขขึ้นใหม่โดยการปรับปรุงสถาบันการศึกษาและวิจัย ซึ่งรวมถึงห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศด้วย โดยพิจารณาทางด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากรายงานของ Association for Computing Machinery ของคูเวตได้แสดงให้เห็นว่า คูเวตเป็นประเทศแรกของตะวันออกกลางที่สถาบันและประชาชนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

2. การขยายระดับอุดมศึกษาและจำนวนโปรแกรมการศึกษาทางด้านปริญญาโท จากรายงานประจำปี ค.ศ. 1997/1998 ของ Kuwait University's College of Graduate Studies มีโปรแกรมการศึกษาจำนวน 36 โปรแกรม เช่น โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ได้จัดตั้งเมื่อ ค.ศ. 1996 เป็นต้น

3. การขยายทางด้านภาคธุรกิจ รวมไปถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ส่งผลทำให้ศูนย์สารสนเทศมีเพิ่มขึ้นทั่วทั้งคูเวต

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยคูเวต

มหาวิทยาลัยคูเวตได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 1966 หลังจากที่คูเวตได้รับอิสรภาพ 5 ปีต่อมา จึงเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่เปิดสอนเป็นวิทยาลัยทางด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาและสตรี หลังจากนั้นอีกไม่นานก็มีวิทยาลัยเพิ่มขึ้น เช่น วิทยาลัยกฎหมาย ศิลปะ วิศวกรรม-ปิโตรเลียม วิทยาศาสตร์ สุขภาพและพยาบาล แพทยศาสตร์ ทันตแพทย์ และการศึกษาระดับปริญญาโท ดังนั้นทรัพยากรห้องสมุดที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัย ของแต่ละวิทยาลัยจึงแตกต่างกัน ปัจจุบันมหาวิทยาลัยคูเวตมีห้องสมุดคณะ 13 แห่ง และมีโครงการที่จะขยายวิทยาเขตและห้องสมุดเพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 2005

ในช่วงแรก ๆ ตั้งแต่ ค.ศ. 1991 ห้องสมุดคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยคูเวต มีนโยบายบริหารทรัพยากรใหม่ด้วยตนเองของแต่ละแห่ง จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงงบประมาณของห้องสมุดที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้น ๆ ลง ๆ และมีการเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่เห็นได้ชัดคือช่วงปี ค.ศ. 1995/96 อันเนื่องมาจากมีโปรแกรมทางด้านปริญญาโทเพิ่มขึ้น

จากรายงานประจำปี 1997/98 ของห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัยคูเวต ได้แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดมีทรัพยากรจำนวน 204,737 เล่ม ซึ่งจำนวนนี้เป็นภาษาอาหรับจำนวน 114,512 เล่ม และบอกรับวารสารจำนวน 3,711 ชื่อเรื่อง โดยห้องสมุดบอกรับวารสารใหม่จำนวน 114 ชื่อเรื่อง เป็นภาษาอาหรับ 48 ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ 64 ชื่อเรื่อง และอยู่ในรูปของ ซีดี - รมม 2 ชื่อเรื่อง

ซึ่งข้อมูลที่ปรากฏนี้ได้แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณให้กับหนังสือร้อยละ 30 และวารสารร้อยละ 70 และโดยเฉลี่ยแล้วทรัพยากรเหล่านี้ได้สนับสนุนให้กับผู้ใช้ของมหาวิทยาลัยทุกประเภททั้งทางด้านวิจัยและผู้ใช้ทั่ว ๆ ไป พร้อมกับให้บริการการยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสารให้กับผู้ใช้ด้วย จากรายงานของห้องสมุดปี ค.ศ. 1996/97 ได้แสดงให้เห็นว่า มีเอกสารจำนวน 5,662 ชื่อเรื่อง ที่ห้องสมุดได้ให้บริการโดยผ่านการยืมระหว่างห้องสมุด และเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาได้เพิ่มขึ้น 202 ชื่อเรื่อง

ตาราง 1 งบประมาณของห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัยคูเวต

ปี	دينار *
1991/92	837,186
1992/93	894,587
1993/94	750,009
1994/95	750,000
1995/96	950,000
1996/97	914,500
1997/98	920,000
1998/99	750,000

* 1 دينارคูเวต เท่ากับ 3.3 เหรียญสหรัฐอเมริกา

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยคูเวตเริ่มนำระบบ VTLs เข้ามาใช้ในการบริหารงานซึ่งเป็นโปรแกรมที่สามารถใช้ได้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาอาหรับ ทำให้ห้องสมุดคณะต่าง ๆ สามารถใช้ระบบอัตโนมัติในการเข้าถึงทรัพยากรห้องสมุดแต่ละแห่งได้ พร้อมกันนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยคูเวตได้มีโครงการใหม่ที่จะบอกรับฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพิ่มเติมในการเข้าถึง และการใช้อินเทอร์เน็ตค้นข้อมูลและวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ / สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์คูเวต

สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์คูเวต ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1976 อยู่ภายใต้การบริหารงานของ Council of Ministers มีหน้าที่การวิจัยทางด้านน้ำมันปิโตรเลียม เกษตรศาสตร์และสมุทรศาสตร์ โดยมีแผนกเอกสารและสารนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้ง หลังจากนั้นแผนกก็ขยายงานเพิ่ม

ขึ้นเป็น ศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (National Scientific and Technical Information Center / NISTIC) แต่ถูกยุบไปช่วงอริศยัตครองคูเวตในช่วงปี ค.ศ. 1990-91 และมีการจัดตั้งขึ้นใหม่หลังจากคูเวตได้รับอิสรภาพ พร้อมกับเพิ่มทรัพยากรจำนวน 55,000 ชื่อเรื่องและเป็นสมาชิกวารสาร 1,500 ชื่อเรื่อง โดยเป็นภาษาอาหรับ 100 ชื่อเรื่อง จากรายงานประจำปีของศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรของศูนย์มีหนังสือที่เป็นรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ครอบคลุมเนื้อหาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกษตรศาสตร์ เคมี และธุรกิจและการจัดการ จากตาราง 2 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านงบประมาณของศูนย์ในช่วงปี ค.ศ. 1991/92 ถึง 1997/98 ซึ่งได้รับเงินจัดสรรเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับอิสรภาพ เป็นงบประมาณประจำปีถึง 300,000 ดินาร์คูเวต อย่างไรก็ตามงบประมาณที่ได้รับกลับหยุดนิ่งอีกครั้ง เนื่องจากรายได้ทางด้านน้ำมันปิโตรเลียมของคูเวต ลดลง ส่งผลต่อการสนับสนุนทรัพยากรห้องสมุดทุกระดับ ดังนั้นศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติจึงแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ด้วยการใช้ทรัพยากรร่วมกันจากภายนอกห้องสมุด

ในปี ค.ศ. 1997/98 ได้แสดงให้เห็นว่าศูนย์ได้ใช้งบประมาณร้อยละ 11 สำหรับซื้อหนังสือ (เป็นเงิน 38,000 ดินาร์คูเวต) และร้อยละ 57 บอกรับเอกสาร (เป็นเงิน 183,000 ดินาร์คูเวต) และเป็นสถาบันแรกที่มีการนำ VTLS มาใช้โดยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นรายการโดย OPAC และมีการบริการข่าวสารทันสมัยด้วย จากรายงานประจำปีของศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานทางด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและบริการส่งมอบเอกสารด้วยการเข้าถึงทรัพยากรนอกห้องสมุดมากกว่าการซื้อไว้ในห้องสมุด ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1997/98 มีความต้องการเอกสารจาก British Library Document Supply Center จำนวน 1,159 ชิ้น ขณะที่ ปี ค.ศ. 1996/97 มีความต้องการจำนวน 1,019 ชิ้น และจาก สถิติทางด้านการจัดหาในช่วงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1995 ถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1996 จำนวนการส่งมอบเอกสารได้เพิ่มขึ้นจาก 1,723 ชิ้นเป็น 2,175 ชิ้น

การใช้ทรัพยากรร่วมกันในคูเวต

จากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกในช่วงปี ค.ศ. 1990 ได้ส่งผลต่อสถาบันห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศต่าง ๆ ของคูเวต รวมไปถึงการตัดงบประมาณลดลงของการพัฒนาทรัพยากร จากตัวอย่างสาขาทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ได้แสดงให้เห็นว่า จากปี ค.ศ. 1986 - 96 การจัดซื้อเอกสารทางวิชาการลดลงร้อยละ 23 วารสารลดลงร้อยละ 8 ขณะที่ราคาวารสารเพิ่มขึ้นร้อยละ 138 ด้วยเหตุนี้สถาบันต่าง ๆ ของคูเวตจึงจำเป็นต้องขยายกิจกรรมทางด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ จากการตอบแบบสอบถามได้แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยคูเวต และศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติได้จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และคาดหวังว่าจะจัดสรรเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนถึงความพยายามของการใช้ทรัพยากรร่วมกันคือสหบัญชรวารสาร (Union Catalogue of Periodicals) ซึ่งใช้ร่วมกันกับวารสารภาษาอังกฤษของศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัยคูเวตและ Public Authority for Applied Education and Training.

เนื่องจากการขึ้นราคาของวารสารภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย จำนวนบุคลากรลดลง มีผลทำให้มีความต้องการการยืมระหว่างห้องสมุด นอกจากนี้สถาบันต่าง ๆ ในคูเวต มีโปรแกรมทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การฝึกอบรมใหม่ ๆ ก็เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริการ

บทสรุป

การให้บริการทรัพยากรของห้องสมุดทั้ง 2 ประเด็น (การยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสาร) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ในการสนองความต้องการของผู้ใช้ทุกระดับ (นักวิชาการ นักวิจัย ครู-อาจารย์ และผู้ใช้ทั่วไป) ในขณะที่งบประมาณลดลง ดังตัวอย่างของห้องสมุดมหาวิทยาลัยคูเวต และศูนย์สารนิเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ จากการตอบแบบสอบถามทั้ง 2 แห่ง ถึงการให้บริการการยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสารได้แสดงให้เห็นว่า สามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมได้อย่างกว้างขวาง หากไม่มีทรัพยากรภายในประเทศทั้ง 2 แห่ง ก็สามารถยืมผ่านได้จาก British Lending Library

การที่ห้องสมุดคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยคูเวตได้นำระบบอัตโนมัติมาใช้ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันอื่น ๆ ในคูเวต ประสบผลสำเร็จสามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเพียงพอ นอกจากนี้สถาบันทั้ง 2 แห่ง ได้พยายามที่จะดำเนินการเกี่ยวกับ

1. จัดสรรงบประมาณร้อยละ 20 สำหรับการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เนื่องจากความต้องการวัสดุอยู่ในระดับสูง แต่การเข้าถึงอยู่ในระดับต่ำจนถึงปานกลาง
2. การยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสาร เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างมากของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ควรที่จะมีการวางแผนข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากร และการจัดหา และให้บริการอย่างกว้างขวาง
3. จัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอินเทอร์เน็ตและการเข้าถึง เพื่อให้บริการสารนิเทศได้อย่างกว้างขวางทั่วโลก

ศูนย์เทคโนโลยีสารนิเทศและการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ ถือเป็นโครงสร้างใหม่ของสิ่งแวดล้อมทางวิชาการระดับอุดมศึกษาที่ห้องสมุดสามารถมาใช้ปรับปรุงการทำงาน โดยเฉพาะแนวความคิดของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะของคูเวต ได้มีการวางแผนที่จะนำมาใช้ทั่วประเทศ ได้มีการอภิปรายถึงสังคมสารนิเทศและพื้นฐานของสังคมสารนิเทศ และบทบาทของรัฐบาลในการสนับสนุนด้านนโยบายและแนวปฏิบัติ

ขั้นตอนต่อไปของความร่วมมือก็คือการประเมินผล เพื่อที่จะทราบถึงผลลัพธ์ทางด้านวิชาชีพ โดยให้ผู้ที่ปฏิบัติงานและเห็นความสำคัญของงานนี้ได้แสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์ โดยเฉพาะทางด้านปัญหาอุปสรรคและแรงกดดันทางด้านการเมือง สำหรับทางด้านเทคโนโลยีส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นปัญหา และสถาบันหลายแห่งต่างก็ใช้ระบบอัตโนมัติ และมีนโยบายสนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะผู้นำของประเทศต่างก็เห็นความสำคัญ

สำหรับกรณีของคูเวต ความชัดเจนจากแรงกดดันทางด้านเศรษฐกิจมีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรในรูปของการเข้าถึงและแรงขับทางด้านระบบอัตโนมัติก็เป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญด้วย ในการสร้างมาตรฐานให้สถาบันต่าง ๆ ของคูเวตเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการสร้างความร่วมมือทั่วโลกเช่นกัน อย่างไรก็ตามในการใช้บริการของห้องสมุดก็ยังคงมีการให้บริการในรูปแบบเดิมด้วย โดยใช้ขีดความสามารถทั้งในประเด็นของการเป็นเจ้าของและการเข้าถึงเพื่อสนองความต้องการได้ทุกระดับ

ภาคผนวก : แบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

1. ท่านได้เปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการปฏิบัติ ด้านการพัฒนาทรัพยากร จากรูปแบบของการเป็นเจ้าของไว้ในห้องสมุด มาเป็นการเข้าถึงทรัพยากรจากนอกห้องสมุดแทนหรือไม่ ถ้าหากมีท่านมีแนวทางอะไรบ้าง และท่านคาดหวังอย่างไรบ้างกับการแก้ปัญหาต่อสถานการณ์ต่อไปในอนาคต
2. ท่านได้จัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรมการเข้าถึงทรัพยากรนอกห้องสมุดหรือไม่ ถ้าหากได้จัดสรรท่านมีโครงการจะเพิ่มงบประมาณต่อไปในอนาคตหรือไม่
3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านกำลังคน เทคโนโลยี และทรัพยากรสารสนเทศทางด้านกายภาพ เพื่อสนับสนุนการบริการการเข้าถึงของห้องสมุดท่าน และท่านได้จัดฝึกอบรมบุคลากรของท่านกับการบริการการเข้าถึงอย่างไร
4. ท่านได้พึงผู้ขายสารสนเทศมากขึ้นเพียงใดกับการยืมระหว่างห้องสมุดและการส่งมอบเอกสาร และกรณีเช่นนี้ยังมีเหตุผลอะไรอีกหรือไม่ในการส่งมอบเอกสาร
5. ท่านมีนโยบายอะไรบ้างเกี่ยวกับผู้ใช้เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรภายนอกห้องสมุด และมีอยู่อัตราส่วนเท่าไรและมีความคาดหวังแค่ไหนกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้
6. ท่านคาดหวังอย่างไรกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร และได้ดำเนินการอะไรบ้างที่จะลดทรัพยากรในห้องสมุดและเพิ่มกิจกรรมการเข้าถึงนอกห้องสมุดแทน
7. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับศักยภาพของท้องถิ่นและภูมิภาคในการใช้ทรัพยากรร่วมกันผ่านการยืมระหว่างห้องสมุด

*****